

บทที่ 1

บทนำ

1.1 การจัดทำหลักฐานแผนที่ในกิจการกรมที่ดิน

ในการทำงานรังวัดทำแผนที่ออกโฉนดที่ดินกรมที่ดิน ใช้วิธีโครงข่ายวงรอบเพื่อหาค่าพิภคของหมุดหลักฐานแผนที่และสร้างระวางแผนที่เสียก่อน เพื่อจะได้ใช้รังวัดรูปแผนที่ของแต่ละแปลงที่ดินนำมาบรรจุลงในระวางแผนที่สำหรับออกโฉนดที่ดินต่อไป การวางโครงหลักฐานแผนที่การรังวัดแผนที่รายละเอียด และการสร้างระวางแผนที่สำหรับออกโฉนดที่ดิน ได้ทำมาก่อน พ.ศ. 2444 โดยในขณะนั้นยังไม่มีหมุดหลักฐานถาวรที่มีค่าพิภคภูมิศาสตร์ของกรมแผนที่ทหาร การวางโครงเพื่อสร้างระวางแผนที่จึงอาศัยถาวรวัตถุที่มีอยู่ในที่ดินนั้น เป็นจุดศูนย์กลางกำเนิดในการคำนวณงานรังวัดและการสร้างระวางแผนที่ เช่น ศูนย์กรุงเทพฯ ไชยยอดเจดีย์ภูเขาทอง ครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพฯ นนทบุรี และสมุทรปราการ ศูนย์นครชัยศรี ไชยยอดพระปฐมเจดีย์ ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดนครปฐม สมุทรสาคร และสุพรรณบุรี เป็นต้น ถาวรวัตถุที่ใช้เป็นจุดศูนย์กลางกำเนิดเหล่านี้จะรังวัดให้มีค่าพิภคภูมิศาสตร์ขึ้นในภายหลัง

ระยะต่อมาเมื่อกรมแผนที่ทหารได้รังวัดหมุดหลักฐานถาวรให้มีค่าพิภคภูมิศาสตร์ไว้ทั่วประเทศแล้ว กรมที่ดินจึงได้ใช้ตำแหน่งหมุดหลักฐานถาวรที่เหมาะสมเป็นจุดศูนย์กลางกำเนิดในการวางโครงหลักฐานแผนที่และสร้างระวางแผนที่ เช่น ศูนย์ราชบุรี ใช้หมุดหลักฐานบน เขาแก่นจันทร์ ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดราชบุรี สมุทรสงคราม กาญจนบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น เรียกศูนย์กลางกำเนิดทั้ง 2 ประเภท ดังกล่าวแล้วว่า "ศูนย์กลางกำเนิดถาวรวัตถุ"

ในบริเวณที่มีหมุดหลักฐานถาวรไม่อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม กรมที่ดินจะใช้ค่าพิภคภูมิศาสตร์ที่จุดตัดกันของเส้นละติจูดและเส้นลองจิจูดเป็นจุดศูนย์กลางกำเนิดแทน เช่น ศูนย์อุตรธานีใช้จุดตัดกันของเส้นละติจูด 17 องศาเหนือ กับเส้นลองจิจูด 103 องศาตะวันออก ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดอุตรธานี หนองคาย ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์ เป็นต้น เรียกศูนย์กลางกำเนิดประเภทนี้ว่า "ศูนย์กลางกำเนิดพิภคภูมิศาสตร์"

ระบบศูนย์กำเนิดที่ใช้ในการวางโครงหมุดหลักฐานแผนที่และการสร้างระวางแผนที่ สำหรับออกโฉนดที่ดินของกรมที่ดินมีอยู่ทั้งสิ้น 29 ศูนย์กำเนิด ครอบคลุมพื้นที่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ (ดังตารางและแผนที่ประเทศไทยแสดงตำแหน่งที่ตั้งของจุดศูนย์กำเนิดในภาคผนวก ก)

1.2 ความจำเป็นของการเปลี่ยนระบบพิกัด

เนื่องจากการวางโครงหมุดหลักฐานแผนที่และการสร้างระวางแผนที่ สำหรับออกโฉนดที่ดิน ไม่ได้ทำพร้อมกันให้เต็มพื้นที่ทั้งประเทศกล่าวคือ เมื่อมีนโยบายและความจำเป็นจะต้องออกโฉนดที่ดินในท้องที่ตำบลหรืออำเภอใดก็จะวางโครงหมุดหลักฐานแผนที่และสร้างระวางแผนที่เป็นแห่ง ๆ ไป โดยอาศัยออกจากหมุดหลักฐานของกรมแผนที่ทหารในบริเวณนั้น ๆ ทำให้การวางโครงหมุดหลักฐานแผนที่และการสร้างระวางแผนที่ต่อเนื่องกันออกไปจนบรรจบเขตพื้นที่ที่อยู่ประชิดกัน ไม่สามารถต่อระวางแผนที่กันได้ เพราะระบบเส้นกริดแต่ละ เขตพื้นที่เป็นคนละศูนย์กำเนิดและค่าพิกัดที่ใช้สร้างระวางแผนที่เป็นค่าพิกัดจากโพรเจกชันแผนที่แบบโซลด์เนอร์ (soldner projection) ซึ่งมีความสมบัติไม่คงรูป ทำให้งานรังวัดมีขอบเขตจำกัดไม่อาจใช้กับพื้นที่ขนาดใหญ่ (พื้นผิวสเฟีย-รอยด์สามารถแทนที่ด้วยทรงกลมที่มีรัศมีความโค้ง $R = \sqrt{MN}$ สำหรับขอบเขต 300 กม. $\times$ 300 กม., Mueller, 1979) เพราะผลจากความโค้งของผิวโลก งานที่ได้ผิดเพี้ยนเกินเกณฑ์มาตรฐาน รูปร่างของพื้นที่ในที่ดินจริงกับแผนที่ไม่เหมือนกัน ค่ามุมที่วัดได้บนแผนที่หรือคำนวณได้จากค่าพิกัดไม่เท่ากับค่าที่วัดได้จริงบนพื้นดินและค่าสเกลแพกเคอร์ที่จุดใด ๆ เปลี่ยนแปลงไปตามทิศทาง

เพื่อให้ได้ความเหมาะสมของพิกัดตำแหน่งบนระวางแผนที่กับการคำนวณทางทิศทาง ระยะ และเนื้อที่ ควรใช้โพรเจกชันที่มีความสมบัติคงรูป ซึ่งมีคุณสมบัติต่าง ๆ ดังนี้

- รักษารูปร่างบนแผนที่ให้เหมือนรูปร่างบนพื้นดิน
- รักษามุมที่วัดได้จากแผนที่หรือคำนวณได้จากพิกัดต้องเท่ากับมุมที่รังวัดได้จริงบนพื้นดิน หากจำเป็นต้องมีการตรวจแก้ค่ามุมที่คำนวณได้ให้เท่ากับมุมจริง ควร เป็นวิธีที่ง่ายในการคำนวณ

- สเกลแพกเคอร์ที่จุดใดจุดหนึ่งเท่ากันตลอดทุกทิศทาง

และโพรเจกชันดังกล่าวควร เป็นโพรเจกชันที่ใช้กันทั่วไป ดังนั้นกรมที่ดินจึงใช้ระบบแผนที่แบบยูทีเอ็ม (universal transverse mercator, UTM) มาเป็นโพรเจกชัน ซึ่งครอบคลุมหลักเกณฑ์ดังกล่าวทุกข้อ

1.3 ความเป็นมาของมรดก

กรมที่ดินได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้ขอเงินจากธนาคารโลกมาพัฒนาในด้านต่าง ๆ จุดสำคัญของการพัฒนาได้แก่ แผนงานจัดทำหลักฐานแผนที่เพื่อให้ออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศให้เสร็จภายในเวลา 20 ปี เริ่มจากมิงบประมาณ 2528 เป็นต้นไป ซึ่งแผนงานดังกล่าวมีโครงการเปลี่ยนระวางแผนที่แบบเดิมเป็นระบบยูทีเอ็ม โดยการเปลี่ยนระวางแผนที่ระบบโซลด์เนอร์ที่แบ่งเขตพื้นที่ประเทศไทยออกเป็น 29 เขตพื้นที่ ซึ่งแต่ละเขตมีศูนย์กลางนิคทีกิดเป็น เอกเทศ และระวางแผนที่แบบศูนย์กลางอื่น ๆ เช่น ระวางออกโฉนดที่ดินแบบท้องถิ่น ระวางตรวจ ซึ่งไม่สามารถจะต่อเนื่องกันได้ทั้งประเทศให้เป็นระวางแผนที่ในระบบยูทีเอ็ม

1.4 วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาวิธีการ การแปลงค่าพิกัดหลักฐานแผนที่ ของกรมที่ดิน ให้เป็นระบบยูทีเอ็ม
ด้วยวิธี

1.1 คำนวณงานวงรอบโดยตรงในระบบยูทีเอ็ม

1.2 แปลงจากค่าพิกัดโซลด์เนอร์ เป็นพิกัดภูมิศาสตร์แล้วแปลงเป็นระบบยูทีเอ็ม

1.3 ใช้พิกัดโซลด์เนอร์แปลงเป็นระบบยูทีเอ็ม โดยวิธี การแปลงแบบสัมพรรค

(General Affine Transformation)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างทางพิกัดระหว่างข้อ 1.2 กับ 1.1 และข้อ
1.3 กับข้อ 1.1

3. วิเคราะห์ความเหมาะสมของวิธีการต่าง ๆ ในข้อ 1 ที่ควรนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน
งานของกรมที่ดิน

4. วิเคราะห์หาวิธีการคำนวณเนื้อที่ดินจากค่าพิกัดแต่ละวิธีให้ เป็น เนื้อที่บน-
พื้นดิน

1.5 ขอบเขตของพื้นที่ที่นำข้อมูลมาวิเคราะห์

ขอบเขตของพื้นที่ที่นำข้อมูลมาวิเคราะห์ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ เป็นพื้นที่จังหวัดชลบุรี ซึ่งมีเนื้อที่ขนาดกลางไม่เล็กและใหญ่เกินไปเมื่อเทียบกับเนื้อที่จังหวัดอื่น ๆ ของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นจังหวัดที่มีเส้นโครงงานรังวัดกระจายครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด ค่าพิกัดจากการคำนวณปรับแก้ทั้งระบบโซลด์เนอร์และระบบยูทีเอ็ม กรมที่ดินได้เล็ง เห็นถึงความต้องการใช้ที่ดิน

รูปที่ 1.1 แสดงขอบเขตและเส้นโครงงานจังหวัดชลบุรี

- แสดงเส้นโครงงานจังหวัดชลบุรี
- - - แสดงขอบเขตจังหวัดชลบุรี

เพื่อพัฒนาภาคตะวันออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดชลบุรีซึ่งเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว มีความต้องการใช้โฉนดที่ดินทั่วพื้นที่จังหวัด จึงได้จัดทำโครงการรังวัดครอบคลุมทั่วพื้นที่จังหวัดนี้ เป็นพิเศษ โดยได้สร้างเส้นโครงการรังวัดระบบยูทีเอ็ม ซึ่งได้ใช้เครื่องมือที่มีความละเอียดในปี พ.ศ. 2524-พ.ศ. 2527 และใช้หมุดควบคุมของกรมแผนที่ทหาร เป็นจุดควบคุมหลัก สร้างเส้นโครงการแผนที่ย่อยชอยลงไป ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่ทำประโยชน์ การดำเนินงานทุกขั้นตอนในการรังวัดได้ยึดถือมาตรฐานที่วางไว้อย่างเคร่งครัด ดังนั้นจังหวัดชลบุรีจึงเป็นจังหวัดที่มีข้อมูลงานรังวัดที่ค่อนข้างสมบูรณ์และน่าเชื่อถือ จึงเป็นการเหมาะสมที่จะนำมาวิจัยในวิทยานิพนธ์

1.6 ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

แบ่งการวิจัยออกเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาประวัติและรวบรวมข้อมูล
2. ตรวจสอบและคำนวณข้อมูลเบื้องต้น
  - 2.1 คำนวณโครงข่ายวงรอบ ค่าพิกัดระบบโซลด์เนอร์ทั้งจังหวัดชลบุรี
3. ศึกษาการทำงานและวิธีแก้ปัญหา
4. จัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการคำนวณ
5. คำนวณและตรวจสอบ
  - 5.1 คำนวณค่าพิกัดระบบยูทีเอ็ม โดยวิธีที่ 2
  - 5.2 คำนวณค่าพิกัดระบบยูทีเอ็ม โดยวิธีที่ 3
  - 5.3 คำนวณค่าเนื้อที่จากพิกัดระบบโซลด์เนอร์
  - 5.4 คำนวณค่าเนื้อที่จากพิกัดระบบยูทีเอ็ม จากวิธีที่ 1
  - 5.5 คำนวณค่าเนื้อที่จากพิกัดระบบยูทีเอ็ม จากวิธีที่ 2
  - 5.6 คำนวณค่าเนื้อที่จากพิกัดระบบยูทีเอ็ม จากวิธีที่ 3
6. วิเคราะห์และเปรียบเทียบในขั้นตอนต่าง ๆ
  - 6.1 เปรียบเทียบค่าพิกัดในวิธีที่ 2 กับวิธีที่ 1
  - 6.2 เปรียบเทียบค่าพิกัดในวิธีที่ 3 กับวิธีที่ 1
  - 6.3 เปรียบเทียบค่าเนื้อที่จากพิกัดระบบยูทีเอ็มจากวิธีที่ 1 วิธีที่ 2 วิธีที่ 3

กับพิกัดระบบโซลด์เนอร์

6.4 วิเคราะห์และหาทางแก้ไขค่าเนื้อที่จากระบบยูทีเอ็มทั้ง 3 วิธี ให้เป็นเนื้อที่จริงบนผืนดิน

7. สรุปผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

1.7 สรุปรายงานการทำวิทยานิพนธ์

บทที่ 2 กล่าวถึงระบบพิกัดแผนที่ที่ใช้ในการเกี่ยวข้องกับงานกรมที่ดินซึ่งได้แก่ ระบบพิกัดไซคลิคเนอร์และระบบพิกัดยูทีเอ็ม

บทที่ 3 กล่าวถึงโครงข่ายวงรอบของงานกรมที่ดิน การแบ่งชั้นงานวงรอบ วิธีการคำนวณวงรอบ และการตรวจสอบงานรังวัดเส้นโครงการตามหลักฐานแผนที่

บทที่ 4 เป็นวิธีการคำนวณงานรังวัดระบบยูทีเอ็มทั้ง 3 วิธี ที่ใช้ในการวิจัยนี้ รวมทั้งรายละเอียดของสูตรที่ใช้ในการคำนวณ

บทที่ 5 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลของการคำนวณพิกัดยูทีเอ็ม วิธีอื่น ๆ เมื่อเทียบกับวิธีที่ 1

บทที่ 6 วิเคราะห์ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงเนื้อที่ของแปลงที่ดิน เมื่อจะใช้ค่าพิกัดยูทีเอ็มจากวิธีใดวิธีหนึ่งหาเนื้อที่

บทที่ 7 เป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย